

College van Bestuur

Nieuw Eyckholt 300, 6419 DJ Heerlen
Postbus 550, 6400 AN Heerlen

Telefoon +31 (0)45 400 60 60
info@zuyd.nl, www.zuyd.nl

Plaats	Datum	Onderwerp
Heerlen	14.09.2023	Reactie op wetsvoorstel Internationalisering in Balans

Algemene reactie

Zuyd Hogeschool onderschrijft de kritische reacties van de VH en UNL op het voorliggend conceptwetsvoorstel. Daarnaast herkent Zuyd Hogeschool de zorgen die de Universiteit Maastricht in haar reactie uitspreekt over de impact van beperkende maatregelen die gericht zijn op beheersing van de instroom van internationale studenten. Vooral grensregio's die geconfronteerd worden met demografische krimp als gevolg van vergrijzing en ontgroening en tekorten op de arbeidsmarkt worden door die maatregelen onevenredig zwaar getroffen. Dit geldt niet in het minst voor de regio Zuid-Limburg.

Een van onze grootste zorgen betreft dan ook het gebrek aan duidelijkheid over de ruimte die kan worden geboden voor het eerder in een Kamerbrief en in de Memorie van Toelichting genoemde regionaal maatwerk (*Het kabinet is voornemens om bij de uitvoering van deze wet specifiek rekening te houden met regionale verschillen en behoeften*). In de regio Zuid-Limburg, direct grenzend aan de buurlanden België en Duitsland, is het grensoverschrijdend wonen, werken, studeren en recreëren een natuurlijk gegeven. Juist in grensregio's is maatwerk nodig om ruimte te bieden aan vrij verkeer van goederen, diensten en personen en een grensoverschrijdende studie- en arbeidsmobiliteit. Vanwege de hierboven genoemde uitdagingen van demografische krimp en tekorten op de arbeidsmarkt (niet alleen in de sectoren Techniek en Zorg) is het van belang dat instellingen van hoger onderwijs Nederlandstalige maar ook internationale talenten kunnen (blijven) opleiden die in de vraag van een steeds meer internationale arbeidsmarkt kunnen voorzien. De regionale arbeidsmarkt in Zuid-Limburg kent een groot aantal internationale bedrijven en is daardoor ook steeds internationaler geworden (onder meer door de ontwikkelingen op de Brightlands Campussen). Kleine opleidingen die van belang zijn voor de regionale economie en arbeidsmarkt worden in hun voortbestaan bedreigd als dergelijke opleidingen niet anderstalig kunnen worden aangeboden. Dit geldt met name voor opleidingen met een te lage instroom van Nederlandse studenten om aan de vraag van de arbeidsmarkt te kunnen voldoen.

Het spreekt vanzelf dat Zuyd Hogeschool het belang van binding van internationale talenten aan onze (Eu)regio en daarmee het vergroten van de *stay rate* onderschrijft. Uiteraard passen daarbij voldoende mogelijkheden voor internationale studenten om kennis te maken met de Nederlandse taal en cultuur en om zich te goed te oriënteren op de arbeidsmarkt, ook tijdens de opleiding. En ook een medeverantwoordelijkheid van onze hogeschool om in afstemming met gemeenten, woningcorporaties en andere aanbieders gerichte inspanningen te blijven leveren om te voorzien in adequate huisvesting voor internationale studenten. Daarbij dient overigens te worden opgemerkt dat de huisvestingsproblematiek in de regio Zuid-Limburg minder urgent is dan elders in het land.

In het conceptwetsvoorstel wordt onzes inziens geen recht gedaan aan het vermogen van onderwijsinstellingen om een eigen regie te voeren op de instroom van internationale studenten. Een wetswijziging met maatregelen die de autonomie van de onderwijsinstellingen aantasten is wat ons betreft onnodig en niet wenselijk. De ervaring leert bijvoorbeeld dat het kunstonderwijs in Nederland er al een aantal jaren in slaagt om de instroom vrijwillig en effectief op een stabiel niveau te houden. Dit wordt landelijk gemonitord op KUO-niveau en teruggekoppeld aan het ministerie. Ter ondersteuning van de zelfregie, zouden bestuurlijke afspraken met instellingen en de Vereniging Hogescholen een betere optie zijn dan de maatregelen die in dit conceptwetsvoorstel worden gepresenteerd.

In het algemeen constateren we dat met dit conceptwetsvoorstel te veel focus wordt gelegd op vermeende en in de beeldvorming uitvergroete negatieve effecten van internationalisering. Dit geldt met name voor hogescholen, waar immers geen sprake is van een onbeheersbare instroom van internationale studenten. Zuyd Hogeschool kent geen capaciteitsproblemen en de toegankelijkheid van het onderwijs voor Nederlandse studenten wordt geenszins bedreigd. In het wetsvoorstel wordt onvoldoende aandacht besteed aan de positieve bijdrage van internationalisering (denk bijvoorbeeld aan de in onderzoeken aangetoonde economische voordelen, de waarde van grensoverschrijdende kennisuitwisseling en de internationale positionering van het Nederlandse hoger onderwijs en niet in de laatste plaats de waardevolle interactie van *international classrooms* met *internationalisation at home* activiteiten voor de ontwikkeling van een global mindset, culturele intelligentie en de verwerving van interculturele competenties)¹.

Specifieke aandachtspunten ten aanzien van de uitvoerbaarheid

De onduidelijkheid over de uitwerking van de wet in nader vast te stellen ministeriële regelingen waar nu nog geen zicht op is maakt het moeilijk, zo niet onmogelijk, voor opleidingen om daarop tijdig te anticiperen. Criteria en kaders zouden gelijktijdig met het wetsvoorstel bekendgemaakt moeten worden.

De beoogde ingangsdatum van de meeste maatregelen (1-9-2024) is onzes inziens onhaalbaar, ervan uitgaande dat het wetsvoorstel en de daarbij behorende ministeriële regelingen pas in het voorjaar van 2024 naar het Parlement gaan. Instellingen moeten de onderwijs- en examenregelingen voor het studiejaar 2024-2025 al in het voorjaar van 2024 vaststellen en dat is onuitvoerbaar zolang er nog geen duidelijkheid is over de wetswijzigingen.

¹ Grosch I., Boonen J., & Hoefnagels A. (2023), *Cultural intelligence and the role of international classroom composition: Insights from Dutch education*, International Journal of Intercultural Relations, vol. 96 <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0147176723001141> (geraadpleegd op 13 september 2023).

Het onderwerpen van bestaande, aantoonbaar internationale (Engelstalige) opleidingen zoals International Business, European Studies, Hotel Management, het kunstonderwijs en Duitstalige trajecten aan een toets anderstalig onderwijs is onnodig belastend voor instellingen en het toetsend orgaan (mede gezien de korte termijn waarbinnen dit zou moeten plaatsvinden). Deze geaccrediteerde opleidingen zijn immers evident gericht op voorbereiding op een internationale of Euregionale arbeidsmarkt en als zodanig erkend (en in sommige gevallen ook internationaal geaccrediteerd).

Double- en joint degree programma's die worden aangeboden in samenwerking met buitenlandse partnerinstellingen zouden niet alleen moeten worden vrijgesteld van de toets anderstalig onderwijs maar ook van de inspanningsverplichting voor bevordering van de Nederlandse taalvaardigheid binnen het curriculum. Eenzijdige ingrepen in een gezamenlijk met internationale partners vastgesteld curriculum kunnen een nadelige invloed hebben op de samenwerking in en continuïteit van dergelijke programma's.

Een wettelijke verplichting om in een anderstalige bacheloropleiding 140 uur Nederlands in het curriculum op te nemen gaat onherroepelijk ten koste van andere belangrijke studieonderdelen (en beperkt mogelijk de vrije keuzeruimte van studenten). In de praktijk zullen opleidingen zich genoodzaakt voelen om beroepsgerichte onderdelen van het curriculum te schrappen. Wij verwijzen hierbij naar de reacties van de VH en UNL, die uitgebreider ingaan op de zorgpunten ten aanzien van de bevordering van de taalvaardigheid Nederlands (zowel binnen het curriculum als extracurriculair), ook ten aanzien van de verhoogde werkdruk voor anderstalige docenten en hun Nederlandse collega's als gevolg van de in het wetsvoorstel gestelde eisen.

Juridische aandachtspunten

Rechtsbescherming bij een fixus

Kan een rechtsmiddel worden ingesteld op het moment dat een instelling besluit een noodfixus in te stellen en dus eigenlijk tijdens het spel de regels verandert? Wij nemen aan dat indien een aankomend student zich heeft aangemeld en naar aanleiding van het aantal aanmeldingen een opleiding besluit een noodfixus in te stellen, er individueel richting de aanmelders moet worden gereageerd. Er zal dan moeten worden uitgelegd waarom de noodfixus is ingesteld en welke voorwaarden worden gesteld. Een aanmelder zal dan concluderen of hij wel of niet een kans maakt om toegelaten te worden. Het kan zijn dat de aanmelder zich uit eigen beweging terugtrekt, maar wat gebeurt er als dat niet het geval is en een aanmelder claimt recht te hebben op toelating? Hoe is de rechtsbescherming geregeld van de individuele besluiten die volgen op een instellingsbesluit om een noodfixus in te stellen?

Medezeggenschap

Het wetsvoorstel is zeer onduidelijk voor wat betreft de medezeggenschap bij het instellen van een noodfixus: Instellingen moeten samen met de medezeggenschap een handelingskader opstellen: wat wordt verstaan onder een dergelijk handelingskader? Is er dan sprake van een adviesrecht of is instemming vereist? Dit gaat voor onduidelijkheid en rechtsongelijkheid tussen de verschillende instellingen zorgen.

Verplichtend karakter bevordering Nederlandse taalvaardigheid

Voor studenten in anderstalige associate degree- en bacheloropleidingen wordt het volgen van een minimumaantal onderwijsuren ter bevordering van de Nederlandse taalvaardigheid een verplicht onderdeel van het curriculum. Deze gekwantificeerde verplichting kan worden ingevuld in een deel van de vrije keuzeruimte.

Betekent dit dan ook dat voor dit onderdeel een aanwezigheidsplicht mag worden gesteld, zonder dat er sprake is van een praktische oefening?

Beoordeling taalvaardigheid

De extracurriculaire inspanningsverplichting vormt een extra studiebelasting voor de student. De examencommissie moet vaststellen of de student aan deze verplichting heeft voldaan en mag daarbij rekening houden met bijzondere omstandigheden van de student.

Krijgt de examencommissie hier een beoordelende rol? Het beoordelen van een student is voorbehouden aan de examinerator en niet aan de examencommissie: hoe verhoudt deze nieuwe taak zich tot art. 7.12b en 7.12c van de WHW?

Omzetting bestaande anderstalige opleidingen en trajecten

In het wetsvoorstel wordt aangegeven dat de minister een anderstalige opleiding of traject kan weigeren of stopzetten. De instelling wordt in het laatste geval verplicht om de opleiding of het traject in het Nederlands aan te bieden. Daarvoor biedt de minister een termijn van twee jaar. De VH en UNL hebben in hun reacties aangegeven dat die termijn zou moeten worden opgerekt naar de nominale opleidingsduur plus één jaar. Indien onverhoopt wordt vastgehouden aan de termijn van twee jaar kan niet worden uitgesloten dat studenten, vanwege het verwachtingspatroon en gewekte vertrouwen, een claim zullen indienen bij de instelling. Voor de instelling zal dat een verzwarende betekenen van de werkdruk en daarmee zal ook een beroep worden gedaan op middelen van de instelling.

Omkeerregeling in het MBO

De omkeerregeling in het MBO houdt in dat anderstaligen niet per sé het referentieniveau hoeven te halen. Dit heeft als onbedoeld effect dat anderstalige MBO-afgestudeerden na hun opleiding niet toelaatbaar zouden kunnen zijn in vervolgopleidingen omdat ze niet altijd aan de in het hoger onderwijs gestelde taaleisen (zoals vastgelegd in de *Gedragcode Internationale Student in het hoger onderwijs*) kunnen voldoen.

Namens het College van Bestuur van Zuyd Hogeschool,

drs. A. Postema
Voorzitter